

» Christi daretur credentibus¹. » Promissio illuminationis, promissio dilectionis ex fide Jesu Christi, ut daretur credentibus, scriptura illa, id est, Lex, conclusit omnia sub peccato. Quid est, « Conclusit omnia sub peccato? Concupiscentiam nesciebam, nisi Lex diceret: Non concupisces². » Quid est, « Conclusit Scriptura omnia sub peccato? » Fecit delictorem etiam prævaricatorem. Nam sanare non potuit peccatorem. Conclusit omnia sub peccato: sed qua spe? Spe gratiæ, spe misericordiæ. Acceptisti Legem; facere voluisti, non potuisti: a superbia cecidisti, languorem tuum vidisti. Curre ad medicum, lava faciem. Opta Christum, confitere Christum, crede in Christum: accedit spiritus litteræ, et eris salvus. Nam si Spiritum litteræ detrahas, littera occidit: si occidit, ubi spes? Spiritus autem vivificat³.

VI. Accipiat ergo Giezi servus Elisæi baculum, tanquam Legem acceperit servus Dei Moyses. Accipiat baculum, accipiat, currat, præcedat, præveniat, baculum super faciem pueri mortui ponat. Et factum est: accepit, eucurrit, baculum super faciem pueri mortui posuit. Sed ut quid, cui baculum? Si data esset Lex quæ posset vivificare, puer resuscitatus esset baculo: sed quia conclusit Scriptura omnia sub peccato, adhuc jacet mortuus. Sed quare conclusit omnia sub peccato? Ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. Veniat ergo Elisæus, qui misit baculum per servum ad convincendum mortuum: veniat ipse, ipse veniat, ipse hospitium mulieris introeat, ascendat ad puerum, inveniat mortuum, conformet se membris mortui, non mortuus, sed vivus. Hoc enim fecit: faciem super faciem, oculos super oculos, manus super manus, vestigia super pedes posuit, coarctavit se, contraxit se, cum magnus esset parvum se fecit. Contraxit se; ut ita dicam,

¹ Galat. III, 21, 22. — ² Rom. VII, 7. — ³ 2 Cor. III, 6.

minoravit se. « Quia cum in formâ Dei esset, exinanivit se, formam servi accipiens¹. » Quid est: Conformavit se vivus mortuo? Quid sit, queritis? Apostolum audite: « Misit Deus Filium suum². » Quid est: Conformavit se mortuo? Hoc dicat, sequatur, et ipse dicat: « In similitudinem carnis peccati. » Hoc est conformare se mortuo vivum: venire ad nos in similitudinem carnis peccati, non in carne peccati. Mortuus jacebat in carne peccati, conformavit se illi similitudo carnis peccati. Mortuus est enim qui quare moreretur non habebat. Mortuus est in mortuis solus liber; quoniam universa caro hominum erat utique caro peccati. Quomodo revivisceret, nisi ille qui non habebat peccatum conformans se mortuo, veniret in similitudinem carnis peccati? O Domine Jesu, passe pro nobis, non pro te, non habens culpam, et sustinens poenam, ut et culpam solvas et poenam.

SERMO CXXXVII³.

In Evangelii Joan. caput x. De pastore, et mercenario, et fure.

I. Non ignorat fides vera, charissimi, et ita vos didicisse novimus, docente Magistro de cœlo, in quo spem vestram posuistis, quia Dominus noster Jesus Christus, qui jam pro nobis passus est et resurrexit, caput est Ecclesiæ, et est corpus ejus Ecclesia, et in ejus corpore unitas membrorum et compago charitatis, tanquam sanitas existit.

¹ Philip. II, 6. — ² Rom. VIII, 3. — ³ Alias XLIX de verbis Domini.

Quicumque autem in charitate friguerit, infirmatur in corpore Christi. Sed potens est ille, qui jam exaltavit caput nostrum, etiam infirma membra sanare: dum tamen non nimia impietate præcidantur¹; sed hæreant corpori donec sanentur. Quidquid enim adhuc hæret corpori, non desperatae sanitatis est: quod autem præcimum fuerit, nec curari, nec sanari potest. Cum ergo sit ille caput Ecclesiæ, et sit corpus ejus Ecclesia, totus Christus et caput et corpus est. Resurrexit jam ille. Caput ergo habemus in celo. Caput nostrum interpellat pronobis. Caput nostrum sine peccato et sine morte, jam propitiat Deum pro peccatis nostris: ut et nos in fine resurgentem, et immutati in gloriam cœlestem, sequamur caput nostrum. Quo enim caput, et cætera membra. Sed dum hic sumus, membra sumus; ne desperemus, quia secuti sumus caput nostrum.

II. Videte enim, fratres, dilectionem ipsius capitis nostri. Jam in celo est, et hic laborat, quandiu hic laborat Ecclesia. Hic Christus esurit, hic sedit, nudus est, hospes est, infirmatur, in carcere est. Quidquid enim hic patitur corpus ejus, se dixit pati: et in fine segregans ipsum corpus suum ad dexteram, et reliquos a quibus modo conculcatur segregans ad sinistram, dicturus est his qui sunt ad dexteram: « Venite, benedicti Patris mei, » percipite regnum quod vobis paratum est ab origine » mundi. » Quibus meritis? « Esurivi enim, et dedistis » mihi manducare; » et cætera sic exequitur, tanquam ipse accepisset: usque adeo ut illi non intelligentes respondeant et dicant: « Domine, quando te vidimus esurientem, hospitem, et in carcere? Et dicit eis: Cum » uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis². » Sic etiam

¹ Cod. cass. dum tamen non nimia infirmitate præcidantur. — ² Math. xxv, 34-40.

in nostro corpore caput sursum est, pedes in terra sunt: tamen in aliqua constipatione et coarctatione hominum, quando tibi aliquis pedem calcat, nonne dicit caput: Calcas me? Nec caput tuum, nec linguam tuam quisquam calcavit: sursum est, in tuto est, nihil ei mali contigit; et tamen quia per connexionem charitatis unitas est a capite usque ad pedes, non se inde lingua separavit, sed dixit: Calcas me: cum eam nemo contigerit. Quomodo ergo lingua, quam nemo contigit, dicit: Calcas me: sic Christus caput, quod nemo calcat, dixit: « Esurivi, et » dedistis mihi manducare. » Et illis qui hoc non fecerunt, dixit: « Esurivi, et non dedistis mihi manducare. » Et quomodo conclusit? « Sic ibunt illi in ambustionem » æternam, justi autem in vitam æternam. »

III. Cum ergo Dominus nunc loqueretur, dixit se esse pastorem, dixit se esse et januam. Utrumque ibi habes, et « Ego sum janua, » et « Ego sum pastor¹. » Janua est in capite, pastor in corpore. Dicit enim Petro, in quo uno format Ecclesiam: « Petre, amas me? Respondit, » Domine, amo. Pasce oves meas. Et tertio, Petre, amas » me? Contristatus est Petrus, quod eum tertio interrogavit²: » quasi ille qui vidit conscientiam negatoris, non videret fidem confitentis. Noverat illum semper, noverat illum et quando se Petrus ipse non noverat. Tunc enim se non noverat, quando dixit: « Tecum ero usque » ad mortem³: » et quam esset infirmus, nesciebat. Quomodo plerumque revera et infirmis contingit, ut ægrotus nesciat quid in illo agatur, medicus autem sciat: cum ille ægritudinem ipsam patiatur, medicus non patiatur. Magis dicit medicus quid agatur in altero, quam ille qui ægrotat quid agatur in se ipso. Petrus ergo tunc infirmus, Dominus autem medicus. Iste dicebat se habere vires,

¹ Joan. x, 7 et 11, — ² Id. xxi, 15. — ³ Luc. xxii, 33.

qui non habebat¹: ille autem tangens venam cordis ejus, dicebat quod ter cum esset negaturus. Et ita factum est quomodo prædictus medicus, non quomodo præsumpsit ægrotus. Ergo post resurrectionem suam Dominus interrogavit eum, non nesciens quo ille animo confiteretur amorem Christi, sed ut trina confessione amoris, deleret trinam negationem timoris.

IV. Ergo hoc Dominus exigit a Petro, Petre, amas me? Quasi, Quid mihi dabis, quid mihi præstabis, quia amas me? Quid erat præstatorus Petrus resurgentis Domino, et eunti in coelum, atque sedenti ad dexteram Patris? Quasi diceret: Hoc mihi dabis, hoc mihi præstabis, si amas me, ut pascas oves meas: per januam intres, non per aliam partem ascendas. Audistis, cum Evangelium legeretur: « Qui intrat per januam, pastor est: qui autem ex alia parte ascendit, fur est et latro; et dissipare querit, et spargere, et tollere². » Quis est qui intrat per januam? Qui intrat per Christum. Quis est iste? Qui imitatur passionem Christi, qui cognoscit humilitatem Christi: ut cum Deus factus sit homo pro nobis, cognoscat se homo non esse Deum, sed hominem. Qui enim vult Deus videri, cum sit homo, non imitatur illum, qui cum Deus esset, homo factus est. Tibi autem non dicitur: Esto aliquid minus quam es: sed, Cognosce quod es. Cognosce te infirmum, cognosce te hominem, cognosce te peccatorem; cognosce quia ille justificat, cognosce quia maculosus es. Appareat in confessione tua macula cordis tui, et pertinebis ad gregem Christi. Quia confessio peccatorum invitat medicum sanaturum: quomodo in ægritudine qui dicit: Sanus sum, non querit medicum. Numquid non ad templum ascenderat Pharisæus

¹ Col. cass. dicebat Petrus se habere vires quas non habebat. — ² Joan. x, 1-3.

ille et Publicanus¹? Ille de sua sanitate gloriabatur, iste vulnera sua medico ostendebat. Dicebat enim ille: Deus, gratias tibi ago, quia non sum sicut Publicanus iste. Gloriabatur super alterum. Ergo si Publicanus ille sanus esset, invideret illi Pharisæus; quia non haberet super quem extolleretur. Quomodo ergo venerat, qui sic invidebat? Non erat utique sanus: et cum se sanum diceret, non descendit curatus. Ille autem ad terram oculos dejiciens, et non audens in coelum tollere, percutiebat peccatum suum, dicens: « Deus, propitius esto mihi peccatori. » Et quid dicit Dominus? « Amen dico vobis, quia descendit justificatus de templo Publicanus, magis quam Pharisæus. Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur; et qui se humiliat, exaltabitur². » Qui ergo se exaltant, per alteram partem volunt ascendere ad ovile: qui autem se humiliant, per januam intrant ad ovile. Ideo de illo dixit, « intrat: » de illo, « ascendit. » Qui ascendit, videtis, qui alta petit, non intrat, sed cadit. Ille autem qui se submittit, ut per januam intret, non cadit, sed pastor est.

V. Sed tres personas dixit Dominus, et debemus illas investigare in Evangelio, pastoris, mercenarii et furis. Cum legeretur, puto quod animadvertis, designavit pastorem, designavit mercenarium, designavit furem. Pastorem dixit animam suam ponere pro ovibus et intrare per januam. Furem dixit et latronem ascendere per aliam partem. Mercenarium dixit, lupum vel etiam furem, si videat, fugere; quia non est illi cura de ovibus: mercenarius est enim, non pastor. Ille intrat per januam, quia pastor est; ille ascendit per aliam partem, quia fur est³: ille videns eos qui volunt tollere oves, timet et fugit, quia mercenarius est, quia non est

¹ Luc. xviii, 10. — ² Ibid. 13, 14. — ³ Florus ad Philip. 1.

illi cura de ovibus: mercenarius est enim. Si invenerimus tres istas personas, invenit Sanctitas Vestra et quos diligatis, et quos toleratis, et quos caveatis. Diligendus est pastor, tolerandus est mercenarius, cavendus est latro. Sunt homines in Ecclesia, de quibus dicit Apostolus, qui ex occasione evangelizant, querentes ab hominibus commoda sua, sive pecunaria, sive honorum vel laudis humanae. Quomodolibet volentes accipere munera evangelizant, et non tam salutem ejus querunt cui annuntiant, quam commodum suum. Ille autem qui audit salutem ab eo qui non habet salutem, si ei crediderit quem ille annuntiat, neque in illo spem posuerit, per quem illi annuntiatur salus: qui annuntiat, habebit detrimentum; cui annuntiatur, habebit lucrum.

VI. Habet Dominum dicentem de Pharisæis: Cathedram Moysi sedent⁴. Non eos solos significabat Dominus: quasi vero eos qui crederent in Christum, ad Judæorum scholam mitteret, ut ubi discerent quemadmodum iter sit ad regnum cœlorum. Nonne ideo Dominus venit, ut institueret Ecclesiam, ipsosque Judæos bene credentes et bene sperantes et bene diligentes segregaret tanquam frumenta a paleis, et faceret unum parietem circumcisionis cui conjungeretur aliis paries ex præputio Gentium quibus duobus parietibus de diverso venientibus esset ipse lapis angularis? Nonne ergo idem Dominus de duabus istis plebibus in uno futuris dixit: « Habeo et alias oves, quæ non sunt ex ovili? » Loquebatur autem Judæis: « Oportet me, inquit, et eas adducere, ut sit unus grex, et unus pastor². » Ideo duas naves erant, unde vocaverat discipulos³. Duas ipsas plebes significabant, quando miserunt retia, et levaverunt tantam vim et tantum numerum piscium, ita ut pene retia rumperentur:

¹ Matth. xxiiii, 2. — ² Joan. x, 16. — ³ Luc. v, 2.

Et oneraverunt, inquit, duas naves. Duæ naves significabant unam Ecclesiam, sed de duabus plebibus factam, conjunctam in Christo, quamvis de diverso venientem. Hoc significant etiam duæ uxores, habentes unum virum Jacob, Lia et Rachel¹. Has duas significant etiam duo cæci, qui sedebarunt juxta viam, quos Dominus illuminavit². Etsi advertatis Scripturas, in multis locis inventis significari duas Ecclesias, quæ non sunt duæ, sed una. Ad hoc enim valet lapis angularis, ut ex duabus faciat unam. Ad hoc valet ille pastor, ut de duobus gregibus faciat unum. Ergo Dominus docturus Ecclesiam, et habiturus scholam suam præter Judæos, sicut modo videmus, numquid credentes in se, ad Judæos missurus erat, ut discerent? Sed nomine Phariseorum et Scribarum significavit quosdam in Ecclesia sua futuros, qui dicerent, et non facherent: se autem figuraverat in persona Moysi. Etenim personam ejus gerebat Moses, et velum ante se ideo ponebat, quando loquebatur populo; quia quandiu illi in Lege carnalibus gaudiis et voluptibus dediti erant, et regnum terrenum quærebant, velamen positum erat contra faciem corum, ne viderent Christum in Scripturis. Ablato enim velamine, postea quam passus est Dominus, visa sunt secreta templi. Ideo cum in cruce penderet, scissum est velum templi a summo usque deorsum³: et aperte dicit apostolus Paulus: « Cum autem transieris ad Christum, auferetur velamen. » Qui autem non transierit ad Christum, quamvis legat Moysen, velamen positum est super cor ejus, sicut dicit Apostolus⁴. « Cum ergo præfiguraret quosdam tales futuros Dominus in Ecclesia sua, quid ait? « Scribæ et Pharisei cathedram Moysi sedent: quæ dicunt facite; sed quæ faciunt, facere nolite⁵. »

¹ Gen. LXXIX. — ² Matth. xx, 30. — ³ Id. xxviii, 51. — ⁴ 2 Cor. iii, 16.
— ⁵ Matth. xxiiii, 2, 3.

VII. Quando illud audiunt clerici mali quod in ipsos dicitur, volunt pervertere. Nam audivi quosdam pervertere velle istam sententiam. Numquid non, si illis liceret, delerent illam de Evangelio? Quia vero delere illam non possunt, pervertere illam querunt. Sed adest Domini gratia et misericordia, nec sinit eos facere; quia circumspsit veritate sua omnes sententias suas, et libravit; ut quisquis inde aliquid praecidere voluerit, aut inducere male legendō vel interpretando, ille qui cor habet, quod praeclsum est de Scriptura jungat Scripturæ, et legat superiora vel inferiora, et inveniet sensum quem volebat ille male interpretari. Quid ergo putatis dicere istos de quibus dicitur: «Quæ dicunt, facite?» Quia revera laicis dicitur. Laicus enim qui vult bene vivere, cum attenderit clericum malum, quid sibi dicit? Dominus dixit: «Quæ dicunt, facite, quæ faciunt, facere nolite.» Ambulem viam Domini, non sequar istius mores. Audiam ab illo, non verba ipsius, sed Dei. Sequar Deum, sequatur ille cupiditatem suam. Quia si voluero apud Deum sic me defendere, ut dicam: Domine, vidi male viventem illum clericum tuum, et ideo male vixi: nonne mihi dicturus est, Serve nequam, non a me audieras; «Quæ dicunt, facite; quæ autem faciunt, facere nolite?» Malus autem laicus, infidelis, non pertinens ad gregem Christi, non pertinens ad frumentum Christi, qui tanquam palea in area toleratur, quid sibi dicit, quando cœperit illum arguere verbum Dei? Exi: quid mihi loqueris? Ipsi episcopi, ipsi clerici non illud faciunt, et me cogis ut faciam. Quærerit sibi non patronum ad causam malam, sed comitem ad poenam. Nam nunquam eum ille defensurus est in die judicii, quemcumque malum voluerit imitari. Quomodo enim diabolus omnes quos seducit non seducit cum quibus regnet, sed cum quibus damnetur:

sic omnes qui sequuntur malos, comites sibi ad gehennam querunt, non patrocinia ad regnum coelorum.

VIII. Quomodo ergo pervertunt isti hanc sententiam, quando illis dicitur male viventibus: Merito dictum est a Domino, «Quæ dicunt, facite, quæ faciunt, facere nolite?» Recte dictum est, inquit. Dictum est enim vobis, ut quæ dicimus, faciatis; quæ autem nos facimus, vos non faciatis. Nos enim offerimus sacrificium, vobis non licet. Videte versutias hominum; quid dicam? mercenariorum. Nam si pastores essent, ista non dicerent. Ideo Dominus ut os illis clauderet, secutus est, et dixit: «Cathedram Moysi sedent: quæ dicunt, facite; quæ autem faciunt, facere nolite: dicunt enim, et non faciunt¹.» Qui est ergo, fratres? Si diceret de sacrificio offerendo; diceret, «Dicunt enim, et non faciunt?» Faciunt enim sacrificium, Deo offerunt. Quid est quod dicunt, et non faciunt? Audi quid sequatur: «Alligant enim onera gravia et importabilia, et imponunt ea super cervices hominum, quæ ipsi uno digito nolunt tangere².» Aperte exprobavit, descriptis et ostendit. Sed illi quando sic volunt pervertere sententiam, ostendunt quia nihil querunt in Ecclesia, nisi commoda sua; nec Evangelium legerunt: si enim nossent ipsam paginam, et totum legissent, nunquam hoc dicere auderent.

IX. Sed apertius attendite, quia habet tales Ecclesia. Ne quis dicat nobis, Prorsus de Pharisæis dixit, de Scriptis dixit, de Judæis dixit: nam tales non habet Ecclesia. Qui sunt ergo illi, de quibus Dominus dicit: «Non omnis qui mihi dicit, Domine, Domine, intrabit in regnum coelorum?» Et addidit: «Multi dicent mihi in illa die, Domine, Domine, nonne in tuo nomine prophetavimus, et in

¹ Matth. xxii, 2, 3. — ² Ibid, 4.

» nomine tuo manducavimus et bibimus¹? » Numquid in nomine Christi, Iudei faciunt ista? Certe manifestum est, quia de his dicit qui nomen Christi habent. Sed quid sequitur? « Tunc dicam illis: Nunquam vos cognoscetis. Recedite a me omnes qui operamini iniquitatem². » Audi Apostolum gementem de talibus. Dicit alios annuntiare Evangelium per charitatem, alios per occasionem: de quibus dicit: « Annuntiant Evangelium non recte³. » Rem rectam, sed ipsi non recti. Quod annuntiant, rectum est; sed qui annuntiant, non sunt recti. Quare non est rectus? Quia aliud querit in Ecclesia, non Deum querit. Si Deum quereret, castus esset; quia legitimum maritum anima Deum habet. Quisquis a Deo praeter Deum aliquid querit, non caste Deum querit. Videte, fratres: si uxor amet maritum quia dives est, non est casta. Non enim maritum amat, sed aurum mariti. Si autem maritum amat, et nudum amat, et pauperem amat. Si enim propterea amat, quia dives est; quid si (quomodo sunt casus humani), proscribatur, et subito egens remaneat? Renuntiat illi forte: quia quod amabat, non maritus erat, sed res ejus. Si autem vere maritum amat, etiam pauperem plus amat: quia cum misericordia amat.

X. Et tamen, fratres, Deus noster nunquam pauper esse potest. Dives est, ipse fecit omnia, coelum et terram, mare et Angelos. Quidquid videmus, quidquid non vides in celo, ipse fecit. Sed tamen non divitias amare debemus, sed eum qui fecit illas. Non enim tibi promisit nisi se. Inveni aliquid pretiosius, et hoc tibi dabit. Pulchra est terra, coelum et Angeli: sed pulchrior est qui fecit haec. Qui ergo annuntiant Deum, amantes Deum; qui annuntiant Deum, propter Deum, pascunt oves, et non

¹ Math. vii, 21, 22. — ² Ibid. 23. — ³ Florus ad Philip. i, 17.

sunt mercenarii. Ipsam castitatem exigebat ab anima Dominus noster Jesus Christus, quando dicebat Petro: « Petre, amas me? » Quid est, « Anias me? » Castus es? Non est cor tuum adulterum? Non tua queris in Ecclesia, sed mea? Si ergo talis es, et amas me, pasce oves meas⁴. Non enim eris mercenarius, sed eris pastor.

XI. Illi autem non caste annuntiabant, de quibus gemit Apostolus. Sed quid dicit? « Quid enim? dum omni modo, sive occasione, sive veritate Christus annuntietur². » Permisit ergo esse mercenarios. Pastor veritate Christum annuntiat, mercenarius occasione Christum annuntiat, aliud querens. Tamen et ille Christum annuntiat, et ille Christum. Audi vocem pastoris Pauli: « Sive occasione, sive veritate Christus annuntietur. » Ipse pastor voluit habere mercenarium. Faciunt enim ubi possunt, utiles sunt quantum possunt. Quando autem ad alios usus quærebat Apostolus, cuius vias imitarentur infirmi: « Misi vobis, inquit, Timotheum, qui vos commonefaciat vias meas³. » Et quid ait? « Misi pastorem qui vos commoneret vias meas: » id est, qui quomodo ego ambulo, et ipse ambulat. Et mittens pastorem, quid ait? « Neminem enim habeo tam unanimem, qui sincera affectione pro vobis sollicitus sit⁴. » Nonne cum illo erant multi? Sed quid sequitur? « Omnes enim sua querunt, non que sunt Jesu Christi⁵: » id est, Ego vobis pastorem mittere volui; nam multi mercenarii sunt: sed non oportuerat ut mercenarius mitteretur. Ad alias res et negotia peragenda mittitur mercenarius: ad illas autem quas tunc volebat Paulus, pastor erat necessarius. Et yix invenit unum pastorem inter multos mercenarios: quia pauci pastores, multi mercenarii. Sed quid dicitur

¹ Joan. xxi, 15. — ² Philip. i, 18. — ³ Cor. iv, 17. — ⁴ Philip. ii, 20. — Ibid. 21.